

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. rugsėjo 20 d.
(OR. en)

13232/23

COMPET 899
IND 483
MI 765
BETREG 25
DIGIT 188
ECOFIN 903
EDUC 361
EMPL 447
FIN 939
FISC 201
MAP 49

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. rugsėjo 13 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 535 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI. Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 535 final.

Pridedama: COM(2023) 535 final

EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2023 09 12
COM(2023) 535 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Pagalbos MVĮ priemonių rinkinys

1 Smulkusis verslas – svarbus

Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) yra labai svarbios Europos ekonominei ir socialinei struktūrai. 24 mln. Europos MVĮ sudaro 99 proc. visų ES verslo subjektų, sukuria du trečdalius darbo vietų ES privačiame sektoriuje¹ ir yra giliai įsišaknijusios vietos bendruomenėse, ypač kaimo vietovėse². MVĮ sukuria daugiau kaip pusę ES nefinansinio verslo sektoriaus pridėtinės vertės ir sudaro sąlygas Europoje diegti inovacijas³, didinti įvairovę ir lygybę⁴. MVĮ yra labai svarbios Europos žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai⁵ ir jos ilgalaikiai gerovei.

Taigi MVĮ nuolat yra Komisijos politikos dėmesio centre, dar labiau nuo tada, kai pradėta įgyvendinti 2020 m. MVĮ strategija⁶. Komisija tikisi, kad pagal šiuo metu vykdomą daugiametę finansinę programą (2021–2027 m.) ir priemonę „NextGenerationEU“⁷, pasinaudojant įvairiomis jos finansavimo programomis, MVĮ bus skirta daugiau kaip 200 mlrd. EUR. Viena po kitos sekusių krizių laikotarpiu tvarus MVĮ atsigavimas ir atsparumas buvo vienas iš pagrindinių prioritetų. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP)⁸ MVĮ teikiama beprecedentė iki 45 mlrd. EUR siekianti parama⁹, o iš sanglaudos politikos fondų – dar iš viso 65 mlrd. EUR¹⁰. MVĮ taip pat buvo pagrindinės paramos gavėjos įgyvendinant Europos laikinos paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE), skirtą nuo koronaviruso pandemijos nukentėjusioms darbo vietoms ir pajamoms apsaugoti. Be to, MVĮ interesams pagrindinis dėmesys buvo skiriamas Komisijos laikinojoje valstybės pagalbos sistemoje¹¹, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama teikti būtiną paramą verslo subjektams, kuriems jos reikia, kartu

¹ 2023 m. MVĮ veiklos rezultatų apžvalga, https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en.

² Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 486, „MVĮ, startuoliai, veiklą plečiančios įmonės ir verslumas“, 2020 m. rugsėjo mėn., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

³ Productivity in SMEs and large firms, OECD, 2021, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/54337c24-en/index.html?itemId=/content/component/54337c24-en>.

⁴ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 486, „MVĮ, startuoliai, veiklą plečiančios įmonės ir verslumas“, 2020 m. rugsėjo mėn., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

⁵ Apie 89 proc. MVĮ jau imasi veiksmų, kad efektyviau naudotų išteklius, greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 498, „MVĮ, efektyvus išteklių naudojimas ir žaliosios rinkos“, 2022 m. kovo mėn., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287>.

⁶ COM(2020) 103 *final*.

⁷ COM(2021) 250 *final*.

⁸ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/smart.html.

⁹ EGADP rezultatų suvestinė, ramsčių ženklavimo metodika, „Parama MVĮ“ kaip pirminė arba antrinė politikos sritis.

¹⁰ Tai apima 43 mlrd. EUR pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą ir iš viso 22 mlrd. EUR pagal sanglaudos politikos Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvas ir iniciatyvą „REACT-EU“.

¹¹ Laikinoji valstybės pagalbos sistema reaguojant į COVID-19; Komisijos Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema; iš dalies pakeistos bendrosios išimties taisyklės (Komisijos reglamentas (ES) 2023/1315); siūloma Reglamento dėl *de minimis* pagalbos peržiūra, https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-de-minimis_en.

užtikrinant vienodas sąlygas ir ribojant netinkamą konkurencijos iškreipimą, kuris pakenktų bendrajai rinkai.

Pasinaudoti naujomis rinkos galimybėmis, kurias teikia žalieji ir skaitmeninė pertvarka ir tarpsektorinis bei tarpvalstybinis bendradarbiavimas, Europos mažosioms ir vidutinėms įmonėms padėjo įvairūs veiksmai. Nuo 150 skaitmeninių inovacijų centrų diegimo visame žemyne iki MVĮ tvarumo konsultantų tinklo sukūrimo¹²; nuo Europos pramonės ekosistemų pertvarkos trajektorijų diegimo¹³ iki elektros energijos rinkos modelio reformavimo¹⁴; nuo pagalbos MVĮ gauti prieigą prie duomenų sąžiningomis sąlygomis¹⁵ iki rizikos kapitalo sutelkimo startuoliams ir MVĮ tokiose strateginėse srityse kaip kosmosas¹⁶ ir nuo tarptautinimo¹⁷ bei prekybos¹⁸ stiprinimo, verslo galimybių didinimo įgyvendinant strategiją „Global Gateway“¹⁹ iki intelektualinės nuosavybės turto apsaugos²⁰: MVĮ poreikiams skirta daug dėmesio visose Komisijos darbo srityse.

Vis dėlto MVĮ susiduria su dideliais neaiškumais, pasiūlos suvaržymais, darbo jėgos trūkumu ir ne visada sąžininga konkurencija. Dėl kintamumo ir nenusipėjamumo dabartinėmis ekonominėmis aplinkybėmis MVĮ tapo sunkiau užsiimti verslu. Tam tikrais 2021 ir 2022 m. laikotarpiais jos susidūrė su sunkumais samdydamos naujus darbuotojus, kad patenkintų netikėtai sparčiai atsigavusią paklausą. Be to, jos susidūrė su didesnėmis energijos sąnaudomis, kurias lėmė Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, o sparčiai didėjančios žaliavų kainos dar labiau paveikė mažąsias įmones. Taip pat dėl didėjančių palūkanų normų MVĮ galimybės gauti finansavimą tapo sudėtingesnės.

Tikėtina, kad šios kliūtys išliks ir toliau. Labai svarbu, kad ES ir valstybės narės ir toliau nepaliaujamai remtų MVĮ, padėtų joms tvirčiau atsigauti ir išnaudoti visą savo potencialą – kad visos MVĮ nuo krautuvėlės ir šeimos valdomo viešbučio iki technologijų startuolio galėtų ir toliau prisidėti prie ilgalaikio Europos klestėjimo.

Šiuo pagalbos MVĮ priemonių rinkiniu Komisija siekia suteikti pagalbą trumpuoju laikotarpiu, didinti ilgalaikį MVĮ konkurencingumą bei atsparumą ir skatinti sąžiningą ir MVĮ palankią verslo aplinką. Rinkinį sudaro:

¹² Europos įmonių tinkle.

¹³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_en.

¹⁴ COM(2023) 148 *final*. Pasiūlymu valstybėms narėms būtų leidžiama taikyti kainų kontrolę MVĮ ir vartotojams energetikos krizių metu.

¹⁵ COM(2022) 68 *final*.

¹⁶ Pagal CASSINI investicinę priemonę į kosmosą investuojantiems rizikos kapitalo fondams skiriama beveik 700 mln. EUR, sutelkiant ne mažiau kaip 1,5 mlrd. EUR bendrą rizikos kapitalą novatoriškiems startuoliams ir MVĮ.

¹⁷ MVĮ taip pat gauna 1 mlrd. EUR finansavimą pagal Bendrosios rinkos programą, skirtą MVĮ konkurencingumo ir jų tarptautinimo stiprinimui remti ir paramai į MVĮ nukreipti per MVĮ tarpininkus, pavyzdžiui, per Europos įmonių tinklą ir Europos klasterius, – tai padeda atlikti Europos klasterių bendradarbiavimo platforma.

¹⁸ Į visus naujus ES prekybos susitarimus įtraukti specialūs MVĮ skirti skyriai, apimantys nuostatas, kuriomis siekiama padėti MVĮ plėsti bendradarbiavimą su užsienio rinkomis ir verslą jose. Specialus skundų nagrinėjimo mechanizmas (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0>) suteikia MVĮ galimybę pranešti apie kliūtis patekti į užsienio rinkas.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_lt.

²⁰ COM(2020) 760. Veismų planas padeda įmonėms, ypač MVĮ, kuo geriau pasinaudoti savo išradimais ir kūriniais.

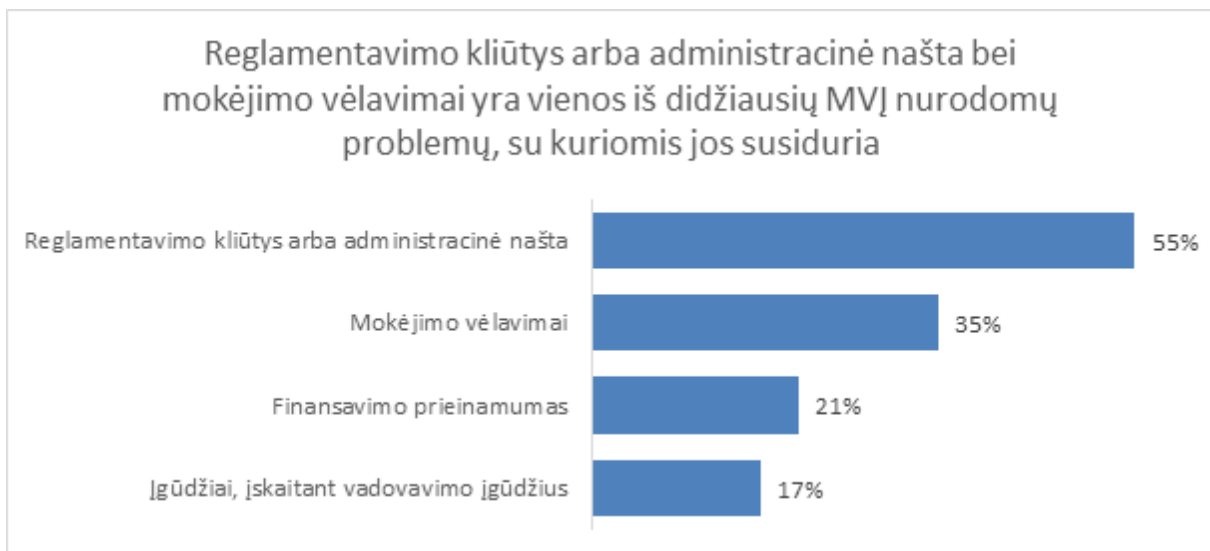
- pasiūlymas dėl **Pavėluotų mokėjimų reglamento**,
- pasiūlymas dėl **Direktyvos dėl MVĮ taikomų mokesčių supaprastinimo**,
- **priemonių** rinkinys, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ, gerinti galimybes gauti finansavimą bei įdarbinti kvalifikuotą darbo jėgą ir remti MVĮ per visą jų verslo gyvavimo ciklą.

Prie komunikato pridėdama pirmoji **bendrųjų skaitmeninių vartų** įgyvendinimo ataskaita ir pirmoji preliminarinė Reglamento dėl ryšių tarp platformų ir verslo (**P2B reglamento**) peržiūra²¹.

2 Sunkumai MVĮ ir jų tvarus atsigavimas

MVĮ dar nepasiekė iki pandemijos buvusio veiklos rezultatų lygio. Prognozuojama, kad pagal infliaciją pakoreguota 2023 m. MVĮ pridėtinė vertė išliks 3,6 proc. (palyginti su 1,8 proc. didelių įmonių atveju) žemesnė negu 2019 m. lygis, o MVĮ užimtumas vos pasiekė iki krizės buvusį lygį²². Realiai 2022 m. MVĮ teikiama pridėtinė vertė sumažėjo dvylikoje iš keturiolikos pramonės ekosistemų²³ ir prognozuojama, kad 2023 m. MVĮ pridėtinė vertė sumažės visose ekosistemose.

1 pav. Pagrindiniai MVĮ kylantys iššūkiai; šaltinis: Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 486.

Administracinė našta arba reglamentavimo kliūtys yra vienos didžiausių problemų, su kuriomis susiduria 55 proc. MVĮ²⁴. Nuspėjama reglamentavimo aplinka, geras valdymas ir veiksminga institucinė sistema padeda didinti konkurencingumą, užtikrinti teisingumą ir palengvinti padėtį.

²¹ Reglamente (ES) 2019/1150 (toliau – P2B reglamentas) nustatytos taisyklės, kuriomis siekiama sukurti sąžiningą, skaidrią ir nuspėjamą verslo aplinką, visų pirma mažesniems verslo subjektams ir prekyautojams interneto platformose.

²² 2023 m. MVĮ veiklos rezultatų apžvalga, https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en.

²³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_en.

²⁴ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 486, „MVĮ, startuoliai, veiklą plečiančios įmonės ir verslumas“, 2020 m. rugsėjo mėn., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

Dėl MVĮ gaunamų pavėluotų mokėjimų mažėja konkurencingumas, didėja netikrumas, o viešųjų pirkimų atveju mažėja MVĮ dalyvavimas juose. Visose nukentėjusiose įmonėse dėl pavėluotų mokėjimų didėja apyvartinio kapitalo poreikis, finansavimo išlaidos, didėja išlaidos dėl laiko, praleisto skolininkams ieškoti, ir atitinkamai mažėja gebėjimas investuoti.

Norėdami **gauti finansavimą** smulkiojo verslo subjektai turi dėti daugiau pastangų nei didelės įmonės. Dėl padidėjusio netikrumo ir didesnių finansavimo išlaidų mažėja MVĮ gebėjimas investuoti. 2022 m. pabaigoje MVĮ numatė, kad greitai ir neišvengiamai pablogės visų rūšių finansavimo prieinamumas²⁵.

Kvalifikuotų darbuotojų arba patyrusių vadovų prieinamumo problema tapo svarbiausia problema 27 proc. ES MVĮ²⁶, o 70 proc. MVĮ nurodo, kad padidėjo darbo sąnaudos²⁷. Kartu su šiuo komunikatu pateikti „Eurobarometro“ apklausos dėl įgūdžių rezultatai²⁸ rodo, kad įgūdžių trūkumas stabdo 63 proc. MVĮ verslo veiklą ir menkina jų pastangas skaitmenizacijos (45 proc. MVĮ) ir žalinimo (39 proc.) srityse.

Minėtuosius sunkumus bus siekiama įveikti šiame pagalbos MVĮ priemonių rinkinyje pristatomais toliau aprašytais veiksmais.

3 MVĮ padėties palengvinimas: pagalba MVĮ verslui sudėtingais laikais

3.1 Palankesnių sąlygų sudarymas MVĮ

3.1.1 Mokesčių supaprastinimas

Verslo subjektai, visų pirma vykdančios tarpvalstybinę veiklą, atsiduria sudėtingoje padėtyje ir patiria dideles teisės aktų laikymosi sąnaudas, nes vykdydami veiklą daugiau negu vienoje valstybėje narėje turi laikytis skirtingų pelno mokesčio sistemų. Todėl Komisija šiame pagalbos MVĮ priemonių rinkinyje siūlo iš esmės supaprastinti tiesioginio apmokestinimo tvarką MVĮ, kurios per nuolatinę buveinę įsteigė apmokestinamą subjektą kitoje valstybėje narėje. Šioms MVĮ būtų leidžiama apskaičiuoti savo nuolatinių buveinių kitose valstybėse narėse mokesčio bazę pagal savo kilmės valstybės narės, kurioje jos išlaiko savo pagrindinę buveinę ir su kurios teisės normomis jos yra geriausiai susipažinusios, taisyklės. Numatytos taisyklės bus ypač naudingos MVĮ ankstyvuojančio tarptautinės plėtros etapu. Prie pasiūlymo pridėta poveikio vertinime apskaičiuota, kad dėl to MVĮ mokesčių prievolių vykdymo išlaidos galėtų sumažėti 32 proc., todėl iš viso būtų sutaupyta iki 3,4 mlrd. EUR per metus.

Be to, siekiant palengvinti tarpvalstybinę veiklą vykdančioms smulkiojo verslo subjektams tenkančią naštą, susijusią su PVM visoje ES, nuo 2025 m. sausio 1 d. bus taikomos naujos PVM taisyklės²⁹. Reikalavimus atitinkantys smulkiojo verslo subjektai turės galimybę neapmokestinti PVM ne tik savo įsisteigimo valstybėje narėje, bet ir bet kurioje kitoje ES valstybėje narėje savo tiekiamų prekių ir teikiamų paslaugų.

²⁵ Apklausa dėl įmonių galimybių gauti finansavimą, SAFE, 2022 m. gruodžio mėn., https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/data-and-surveys-safe_en.

²⁶ Ten pat.

²⁷ Ten pat.

²⁸ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 529 dėl Europos įgūdžių metų: įgūdžių trūkumas, įdarbinimo ir išlaikymo strategijos mažosiose ir vidutinėse įmonėse (paskelbta 2023 m. rugsėjo mėn.).

²⁹ Tarybos direktyva (ES) 2020/285.

Komisija:

- **1 veiksmas:** siūlo priimti mokesčių supaprastinimo direktyvą, kuria būtų nustatyta MVĮ pagrindinės buveinės mokesčių sistema.

3.1.2 Geresnis reglamentavimas MVĮ labui

Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti verslui palankią reglamentavimo aplinką, kuri padėtų MVĮ būti produktyvioms, konkurencingoms ir atsparioms. 2021 m. Komisija dar labiau sugriežtino poveikio MVĮ tyrimą – priemonę, kuria analizuojamas pasiūlymų poveikis MVĮ, siekdama toliau tobulinti savo analizę ir geriau pranešti apie tą poveikį³⁰. Dabar poveikio MVĮ tyrimas turi būti atliekamas ir apie jį turi būti sistemingiau pranešama visose poveikio vertinimo ataskaitose, kai tai proporcinga iniciatyvos aktualumui MVĮ. Tačiau toliau tobulinti poveikio MVĮ tyrimo taikymą yra ir įmanoma, ir būtina: todėl Komisija stengsis įgyvendinti rekomendacijas dėl poveikio MVĮ tyrimo taikymo (jas Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma³¹ turi pateikti vėliau 2023 m.), siekdama užtikrinti, kad jos teisės aktų pasiūlymų poveikis MVĮ būtų įvertintas dar išsamiau ir nuosekliau³².

Remiantis MVĮ filtru – ankstyvaisiais politikos formavimo etapais naudojama priemonė, kuri yra viena iš svarbiausių poveikio MVĮ tyrimo dalių, **80 proc. visų ES teisėkūros iniciatyvų laikomos svarbiomis MVĮ**³³. Nuo 2022 m. sausio mėn., glaudžiai bendradarbiaujant su MVĮ atstovais, šia priemone atkreipiamas dėmesys į MVĮ interesus³⁴. Nuo 2023 m. kovo mėn. šiuos veiksmus dar labiau sustiprino nauja konkurencingumo patikra, kurią taikant visuose poveikio vertinimuose integruotai pranešama apie poveikį įmonių konkurencingumui, įskaitant MVĮ konkurencingumą. Siekiant daugiau dėmesio skirti konkurencingumui, buvo sustiprinta Reglamentavimo patikros valdyba, nepriklausomas Komisijos priežiūros organas, atliekantis poveikio vertinimų ir kitų vertinimų projektų kokybės kontrolę. Valdyba buvo papildyta dviem nariais ir buvo sustiprinti jos įgaliojimai. Dabar Valdyba privalo ne tik taikyti principą „kiek plus, tiek minus“ ir į Komisijos poveikio vertinimus ir kitus vertinimus integruoti prognozavimo aspektą, bet ir ypatingą dėmesį skirti poveikiui konkurencingumui. Tai darydama ji įvertina išlaidų sąmatų kokybę ir tai, ar ataskaitose pakankamai išnagrinėtos galimybės supaprastinti teisės aktus ir sumažinti nereikalingą naštą verslo subjektams ir piliečiams. Kitame metiniame posėdyje su priežiūros įstaigomis Valdyba išsamiau aptars poveikį konkurencingumui ir poveikį MVĮ, keisis geriausios praktikos pavyzdžiais su kitais ES tikrinančiais subjektais³⁵.

³⁰ COM(2021) 219 *final* ir https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en.

³¹ Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma yra aukšto lygio ekspertų grupė, padedanti Komisijai supaprastinti ES teisės aktus ir sumažinti susijusias nereikalingas išlaidas, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_lt.

³² Tai taip pat atitinka 2022 m. Konferencijos dėl Europos ateities pasiūlymus didinti MVĮ konkurencingumą ir sugriežtinti poveikio MVĮ tyrimą (12, 17 ir 35 pasiūlymai).

³³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/53934>.

³⁴ Valstybių narių aukšto lygio ekspertų grupė, konsultuojanti Komisiją visais MVĮ politikos klausimais, https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-envoys-network_en.

³⁵ Tarp jų taip pat yra „RegWatchEurope“ nariai; šį tinklą sudaro Nyderlandų, Suomijos, Švedijos, Vokietijos, Danijos, Norvegijos, Čekijos ir Jungtinės Karalystės priežiūros įstaigos.

Komisija paskirs specialų ES MVĮ atstovą, kuris bus atskaitingas tiesiogiai Pirmininkui ir kartu teiks ataskaitas už vidaus rinką atsakingam Komisijos nariui apie visą su MVĮ susijusią veiklą, vykdomą kartu su Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinio direktorato (GROW GD) tarnybomis, kurios rems pasiuntinio darbą. ES MVĮ atstovas, remdamasis anksčiau atliktų darbų rezultatais, nuo šiol galės ne tik plačiau atstovauti MVĮ interesams ir atlikti koordinuojamąjį darbą Komisijoje, MVĮ atstovų tinkle ir išorėje, bet ir galės dalyvauti Reglamentavimo patikros valdybos posėdžiuose su generaliniais direktoratais dėl iniciatyvų, kurios daro didelį poveikį MVĮ. Šiomis aplinkybėmis ir nedarant poveikio Valdybos veikimui ir nepriklausomumui, ES MVĮ atstovas galės kelti klausimus ir įspėti Valdybą apie didelį neigiamą poveikį MVĮ, galimas papildomas priemonės jam sušvelninti, sąnaudų ir naudos bei konkurencingumo analizių patikimumą ir konsultacijų veiklą. Be to, ES MVĮ atstovas, remdamasis MVĮ filtru, pateiks Komisijai labiausiai MVĮ poveikį darančių iniciatyvų sąrašą, o Komisija atliks išsamų šių iniciatyvų poveikio MVĮ tyrimą.

Nors sistema savo tikslus iš esmės atitinka³⁶, Komisija ir toliau stengiasi mažinti ES teisės aktų sukuriama naštą. Galimybių sumažinti naštą sistemingai ieškoma atliekant visus teisės aktų vertinimus ir peržiūras pagal Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT). Prie šio proceso prisideda Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma. Išsamūs visų svarbių pasiūlymų poveikio vertinimai užtikrina, kad nauda viršytų sąnaudas. Nuo 2022 m. sausio mėn. Komisija pagal savo principą „kiek plus, tiek minus“ pradėjo taikyti sąnaudų ribojimo metodą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad būtų visiškai kompensuotos tam tikros politikos srities administracinės išlaidos ir būtų kuo labiau kompensuojamos prisitaikymo išlaidos. Pirmaisiais metodo visiško įgyvendinimo metais gerokai sumažėjo administracinės išlaidos – pasiūlymai leis sutaupyti 7,3 mlrd. EUR³⁷. Komisija yra visapusiškai įsipareigojusi per ateinančius keletą metų išnaudoti šios priemonės potencialą.

Kad būtų galima sukurti inovacijoms palankesnę ir atečiai tinkamesnę reglamentavimo sistemą³⁸, Komisija skatina naudoti apribotą bandomąją reglamentavimo aplinką³⁹ įvairiose novatoriškose srityse, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto⁴⁰ ir virtualių pasaulių⁴¹ srityse. Tokios priemonės turėtų būti taikomos plačiau, kad ES įmonės, visų pirma MVĮ ir startuoliai, galėtų eksperimentuoti su naujomis technologijomis, praktika, paslaugomis, taikomosiomis programomis ir verslo modeliais kontroliuojamoje realioje aplinkoje, ypač tais atvejais, kai teisinis netikrumas ar reglamentavimo spragos ir kliūtys trukdo jų plėtrai.

Siekdama geriau atsižvelgti į MVĮ interesus, rengdama naujus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų Komisija sistemingai svarstys tam tikrų rūšių MVĮ palankias nuostatas. Kai tinkama ir pagrįsta, tai yra:

- (1) galimybė leisti taikyti ilgesnius pereinamuosius laikotarpius MVĮ, kad būtų užtikrintas nuspėjamumas ir sudarytos palankesnės sąlygos MVĮ laikytis reikalavimų;

³⁶ EBPO 2021 m. reglamentavimo politikos apžvalgoje Europos Komisijos geresnio reglamentavimo sistema laikoma labiausiai pažengusia konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais ir jų vertinimų srityje, o trečioje vietoje – poveikio vertinimų srityje.

³⁷ 2022 m. metinis naštos tyrimas. Europos Sąjungos pastangos supaprastinti teisės aktus, 2023 m. rugsėjo mėn.

³⁸ 2020/C 447/01.

³⁹ SWD(2023) 277 *final*.

⁴⁰ COM(2021) 206 *final*.

⁴¹ COM(2023) 442 *final*.

- (2) reikalavimai dėl konkrečių MVĮ skirtų gairių, kurias prireikus turi pateikti Komisija ir (arba) valstybės narės dėl siūlomų teisės aktų įgyvendinimo (pvz., tai gali būti teisės akto santrauka, internetinė mokymo medžiaga);
- (3) nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad Komisija ypatingą dėmesį skirtų deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų, kurie dažnai lemia MVĮ išlaidų lygį, poveikiui MVĮ, ir skatintų suinteresuotuosius subjektus pateikti atsiliepimus per portalą „Išsakykite savo nuomonę: padėkite supaprastinti!“⁴², arba
- (4) peržiūros sąlyga ir laikino galiojimo sąlyga antriniuose teisės aktuose, kad vykdymo terminai atitiktų *ex post* vertinimo procesą, siekiant kuo labiau sumažinti ataskaitų teikimo bei kitus teisės aktų vykdymo reikalavimus ir užtikrinti prasmingą vertinimą, ar teisės aktai ir toliau atitinka savo paskirtį ir ar jų nuostatos gerai veikia MVĮ labui.

Komisija toliau tobulins savo geresnio reglamentavimo procesus, įskaitant su MVĮ ir konkurencingumu susijusios geresnio reglamentavimo veiklos matomumą, siekdama užtikrinti, kad ES teisės aktai ir politika būtų naudingesni MVĮ. Visi šiame komunikate pristatyti veiksmai leis Komisijai pagerinti teisės aktų pasiūlymų poveikio MVĮ vertinimo kokybę ir principo „visų pirma galvokime apie mažuosius“⁴³ taikymą visose ES politikos srityse.

Komisija veikia ne pavieniui, svarbus yra ir teisėkūros institucijų, nacionalinių ir regioninių valdžios institucijų, veikiančių pagal savo kompetenciją, įsipareigojimas. Siūlomais veiksmais MVĮ aspektą bus galima įtraukti į tarpinstitucinį teisėkūros procesą, nes bendra teisėkūros institucijų atsakomybė – užtikrinti, kad ES teisė būtų aukštos kokybės, pagrįsta išsamiu poveikio vertinimu. Be to, valstybės narės atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad nacionalinės teisės aktais, įskaitant ES teisės perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, būtų remiamas principas „visų pirma galvokime apie mažuosius“ ir kad būtų sumažinta MVĮ tenkanti administracinė našta.

Galiausiai, ES vykdomosios įstaigos, decentralizuotos agentūros ir kitos įstaigos⁴⁴ turėtų skatinti MVĮ palankų ES politikos įgyvendinimą, visų pirma naudodamosi MVĮ pagalbos tarnybomis arba MVĮ kontaktiniais punktais, visomis ES kalbomis leidžiamomis atitinkamomis MVĮ gairėmis arba MVĮ palankiomis internetinėmis priemonėmis⁴⁵.

Komisija:

- **2 veiksmas:** sistemiškai apsvartys konkrečias MVĮ palankias nuostatas naujuose pasiūlyimuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kai tai tinkama, pagrįsta ir atitinka Sąjungos politikos tikslus.
- **3 veiksmas:** paskirs ES MVĮ atstovą, kad jis Komisijai teiktų rekomendacijas ir patarimus MVĮ klausimais ir gintų MVĮ interesus išorėje. Atstovas bus atskaitingas tiesiogiai Pirmininkui ir kartu teiks ataskaitas už vidaus rinką atsakingam Komisijos nariui apie visą

⁴² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say-simplify_lt

⁴³ Principas „visų pirma galvokime apie mažuosius“ buvo apibrėžtas Europos iniciatyvoje „Small Business Act“ (SBA) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394> ir toliau plėtojamas Smulkiojo verslo akto Europai apžvalgoje <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A52011DC0078>.

⁴⁴ Kitos MVĮ svarbios įstaigos, pavyzdžiui, Europos inovacijos ir technologijos institutas.

⁴⁵ Geroji praktika apima Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros sukurta skaitmeninę rizikos vertinimo priemonę, Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros MVĮ kibernetinio saugumo brandos vertinimo priemonę arba verslininkams skirtą Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos portalą.

su MVĮ susijusią veiklą, vykdomą kartu su GROW GD tarnybomis, kurios remia pasiuntinio darbą.

- **4 veiksmas:** užtikrins, kad ES MVĮ atstovas dalyvautų Reglamentavimo patikros valdybos posėdžiuose su generalinių direktoratų atstovais dėl iniciatyvų, kurios daro didelį poveikį MVĮ.
- **5 veiksmas:** skatins kartu su Europos Parlamentu ir Taryba bendro teisėkūros proceso metu atlikti siūlomų esminių Komisijos pasiūlymų pakeitimų poveikio MVĮ ir konkurencingumui vertinimą vietoje.
- **6 veiksmas:** bendradarbiaus su vykdomosiomis ir decentralizuotomis agentūromis siekiant nustatyti ir skatinti gerąją praktiką, susijusią su parama MVĮ, kad MVĮ būtų lengviau naudotis agentūrų paslaugomis.
- **7 veiksmas:** bendradarbiaus su valstybėmis narėmis siekiant skatinti startuoliams skirtus eksperimentus ir inovacijas per apribotą bandomąją reglamentavimo aplinką.

3.1.3 Skaitmeninių technologijų naudojimas naštai mažinti ir atsparumui didinti

Geresnė skaitmenizacija gali gerokai sumažinti MVĮ tenkančią naštą ir išlaidas. Bendrieji skaitmeniniai vartai⁴⁶ yra vieno langelio sistema, skirta patikimai administracinei ir reguliavimo informacijai gauti, internetinėms procedūroms atlikti ir pagalbai teikti visais viešojo administravimo lygmenimis. Ji padeda MVĮ geriau pasinaudoti bendrosios rinkos teikiamomis galimybėmis ir labai sumažina joms tenkančią administracinę naštą vykdant internetines procedūras svarbiausiose srityse. Iš pirmosios bendrųjų skaitmeninių vartų įgyvendinimo ataskaitos, pateiktos kaip pagalbos MVĮ priemonių rinkinio dalis, matyti, kad bendrieji skaitmeniniai vartai padėjo MVĮ gauti aukštos kokybės informaciją apie visoje bendrojoje rinkoje taikomas taisykles ir procedūras, o tai ypač naudinga smulkiojo verslo subjektams, turintiems ribotus administracinius gebėjimus.

Kaip nurodyta ataskaitoje, Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, kad būtų sukurta internetinė procedūra ir pradėtų veikti vienkartinio duomenų pateikimo techninė sistema (OOTS), kaip tikimasi, iki 2023 m. gruodžio mėn. pradėsianti veikti visu pajėgumu. Taip valdžios institucijoms bus sudarytos sąlygos tarpvalstybiniu mastu keistis svarbiausiais dokumentais, išvengiant būtinybės MVĮ iš naujo pateikti dokumentus skirtingose valstybėse narėse. Taip bus sumažintos laisvo judėjimo bendrojoje rinkoje sąnaudos, administraciniai nesutarimai ir kliūtys, o verslo subjektams nebus nustatyta jokių papildomų prievolių.

Šiuo atveju daugelis MVĮ susidūrė su problemomis, susijusiomis su **perkeliamuoju dokumentu A1** (siekiant nustatyti, kurie socialinės apsaugos teisės aktai taikomi jo turėtojų). Nuo šių metų pabaigos vienkartinio duomenų pateikimo techninė sistema padės lengviau apdoroti pasikartojančius prašymus dėl A1 dokumento ir rezultatus gauti elektroniniu būdu. Be to, neseniai paskelbtame Komisijos komunikate dėl socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacijos pateikiamos papildomos priemonės, kuriomis siekiama palengvinti judžių piliečių ir užsienyje veikiančių verslo subjektų, visų pirma MVĮ, sąveiką su nacionalinėmis socialinės apsaugos institucijomis, pavyzdžiui, **bandomasis Europos socialinės apsaugos paso (ESSPASS) projektas** dėl perkeliamojo dokumento A1⁴⁷. Analogiškai, įgyvendinant pareigų teikti ataskaitas mažinimo ir supaprastinimo iniciatyvą (žr. tolesnį 3.1.4 skirsnį),

⁴⁶ COM(2018) 1724. Galima rasti portale „Jūsų Europa“: https://europa.eu/youreurope/index_lt.htm

⁴⁷ COM(2023) 501 *final*.

sukūrus **elektroninį darbuotojų komandiravimo deklaracijos formatą (e. deklaraciją)** gerokai sumažės darbdaviams tenkanti administracinė našta ir reikalavimų laikymosi išlaidos, todėl jie galės naudoti supaprastintą deklaraciją vienu formatu savo kalba visose dalyvaujančiose valstybėse narėse.

Neseniai pateiktas pasiūlymas toliau plėsti skaitmeninių priemonių ir procesų naudojimą ES bendrovių teisėje yra svarbus žingsnis į priekį skaitmenizuojant bendrovių teisę, padedant MVĮ vykdyti verslą ES⁴⁸. Dėl ES bendrovės pažymėjimo ir vienkartinio duomenų pateikimo principo taikymo, kai bendrovės steigia patrunuojamąsias įmones ir filialus kitose valstybėse narėse, bus gerokai sumažinta administracinė našta bendrovėms – apytikriai 437 mln. EUR per metus⁴⁹. Įmonėms taip pat gali būti naudinga, jei jų informacija būtų matoma bendrojoje rinkoje veikiančioje Verslo registrų sąveikos sistemoje (BRIS)⁵⁰. Be to, MVĮ, nukentėjusios nuo ES teisės pažeidimų, gali kreiptis į SOLVIT⁵¹, kad išspręstų ginčus ir galėtų pasinaudoti neteisminėmis teisių gynimo priemonėmis.

Tolesnė MVĮ skaitmenizacija yra labai svarbi MVĮ konkurencingumui, atsparumui ir gebėjimui diegti inovacijas. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa⁵² siekiama, kad iki 2030 m. daugiau kaip 90 proc. MVĮ pasiektų bent bazinį skaitmeninio intensyvumo lygį. Pagrindinė priemonė šiam tikslui remti yra Europos skaitmeninių inovacijų centrai, bendrai finansuojami pagal Skaitmeninės Europos programą. Jie padeda įmonėms, visų pirma MVĮ, vykdyti skaitmenizaciją. Vertindami MVĮ skaitmeninę brandą (skaitmeninės brandos vertinimas), Europos skaitmeninių inovacijų centrai teikia tikslinę pagalbą, apimančią įvairias sritis nuo techninės kompetencijos ir testavimo (testavimas prieš investavimą) iki paslaugų inovacijų klausimais, pavyzdžiui, finansinių konsultacijų, mokymo ir įgūdžių ugdymo. Šiuo metu 30 skirtingų Europos šalių veikia 151 Europos skaitmeninių inovacijų centras. Iki 2025 m. pabaigos Europos skaitmeninių inovacijų centrai turėtų padėti apie 100 000 verslo subjektų ir viešojo sektoriaus subjektų Europoje. Sektoriniai bandymų ir eksperimentavimo infrastruktūros objektai padeda dirbtinio intelekto kūrėjams efektyviau pateikti rinkai patikimą DI, sudarant palankesnes sąlygas Europos mažosioms įmonėms jį įvaldyti⁵³.

⁴⁸ COM(2023) 177 *final*.

⁴⁹ Žr. susijusį poveikio vertinimą, SWD(2023) 178 *final*.

⁵⁰ BRIS sujungia visus nacionalinius registrus, jame viešai skelbiama informacija apie 20 mln. bendrovių ir filialų.

⁵¹ https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_lt.htm; 2023 m. kovo mėn. Komisija pasiūlė SOLVIT lyginamąjį standartą, kad kiekvienoje valstybėje narėje ne mažiau kaip 90 proc. atvejų būtų išspręsta per 12 mėnesių.

⁵² Sprendimas (ES) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa.

⁵³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/activities/testing-and-experimentation-facilities>.

Komisija:

- **8 veiksmas:** iki 2023 m. pabaigos bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis įdiegs vienkartinio duomenų pateikimo techninę sistemą ir toliau plės bendrųjų skaitmeninių vartų taikymo sritį, kad, atsižvelgiant į MVĮ poreikius, ji apimtų naujas procedūras.

3.1.4 Procedūrų ir ataskaitų teikimo reikalavimų supaprastinimas

Siekdama pagerinti ilgalaikį ES verslo subjektų konkurencingumą⁵⁴, Komisija ragina racionalizuoti ES teisės aktais nustatytus ataskaitų teikimo reikalavimus, kad tokia našta būtų sumažinta 25 proc., nepakenkiant susijusiems politikos tikslams. Šis užmojis susijęs su reglamentavimo naštos mažinimu visų dydžių verslo subjektams, tačiau jis ypač aktualus MVĮ. Ataskaitų teikimo reikalavimai yra svarbūs siekiant tinkamai stebėti ir užtikrinti teisės aktų vykdymą, tačiau daugeliui įmonių, ypač MVĮ, ataskaitų teikimo reikalavimai gali būti našta, didinti išlaidas ir paveikti jų gebėjimą augti. Reikalavimų kaupimasis laikui bėgant gali lemti perteklinius, dubliuojamus ar pasenusius įpareigojimus, neefektyvų jų vykdymo dažnumą ir terminus arba netinkamus informacijos surinkimo metodus⁵⁵. Tokiais atvejais pareigų teikti ataskaitas supaprastinimas arba konkrečių verslo subjektų grupių, pavyzdžiui, MVĮ, poreikių tenkinimas gali būti galimybė palengvinti verslo subjektams tenkančią naštą.

Pirmuosius svarbius teisės aktus, kuriais racionalizuojamos pareigos teikti ataskaitas, Komisija jau pasiūlė nuo 2023 m. kovo mėn.⁵⁶, o tolesnės priemonės bus pristatytos kartu su Komisijos darbo programa. Visų pirma savanoriška, paprasta ir standartizuota ASV (aplinkos, socialinių ir valdymo) aspektų ataskaitų teikimo metodika sumažins naštą ir sudarys palankesnes sąlygas MVĮ gauti tvarų finansavimą (daugiau informacijos pateikta 3.2.4 skirsnyje). Be to, Komisijos pasiūlymas atidėti sektorinių Europos tvarumo atskaitomybės standartų⁵⁷ priėmimo terminą bus naudingas įmonėms, kurioms taikoma Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyva (IITTD), įskaitant biržines MVĮ. Tai leidžia joms sutelkti dėmesį į pirmojo standartų rinkinio įgyvendinimą. Pakoregavus ribas, kuriomis pagal Apskaitos direktyvą apibrėžiama MVĮ, sumažės įmonių, kurioms šiuo metu

⁵⁴ COM(2023) 168 *final*.

⁵⁵ Jeigu ataskaitų teikimo reikalavimai yra gerai parengti, jų sąnaudas iš esmės atsveria nauda, kurią jie teikia, pavyzdžiui, oro taršos stebėseną arba finansų sektoriaus priežiūrą ir finansinio stabilumo palaikymas. Tokie reikalavimai įtraukti ne tik į pirminės teisės aktus, bet ir į įgyvendinimo ar deleguotuosius aktus ar net į veiklos susitarimus.

⁵⁶ ES bankų krizių valdymo ir indėlių draudimo sistemos peržiūra; draudimo ir perdraudimo įmonių ataskaitų teikimo ir informacijos atskleidimo techninių standartų įgyvendinimas; Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos; Ekonomikos valdymo peržiūra – ataskaitų teikimo supaprastinimas; Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl ploviklių ir paviršinio aktyvumo medžiagų; Sąjungos muitinės kodeksas; Bendroji farmacijos teisinė sistema; kelios rengiamos arba siūlomos transporto srities iniciatyvos, pavyzdžiui, Direktyva dėl kombinuoto krovinių vežimo, suderinta geležinkelių pajėgumų ir eismo valdymo teisinė sistema ir krovinių vežimo geležinkeliais koridorių panaikinimas (kaip krovinių vežimo žalinimo dokumentų rinkinio dalis), svorio ir matmenų persvarstymas (žr. krovinių vežimo žalinimo dokumentų rinkinį), taip pat Uosto valstybės kontrolės direktyvų persvarstymas ir kt.

⁵⁷ Pirmuoju Europos tvarumo atskaitomybės standartų rinkiniu (COM(2023) 5303 *final*) buvo gerokai sumažinta ataskaitų teikimo našta, palyginti su iš Europos finansinės atskaitomybės patariamiosios grupės (EFRAG) gautomis techninėmis rekomendacijomis. Komisija išplėtė tik esminės informacijos teikimo principą, nustatė kelis laipsniško reikalavimų įvedimo etapus ir nustatė, kad tam tikri informacijos atskleidimo reikalavimai yra savanoriški.

taikomi informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimai pagal Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvą (IITTD) ir Taksonomijos reglamentą⁵⁸.

Be to, atsižvelgiant į šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemą, elektros energijos sektoriaus, energijai imlių pramonės šakų ir aviacijos veiklos vykdytojų galimybė rečiau teikti ataskaitas apie savo metodikos patobulinimus palengvins įmonėms tenkančią naštą, nedarant poveikio stebėsenos veiksmingumui. Be to, ES teisės aktuose dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo nustatytos supaprastintos pareigos teikti ataskaitas reiškia tai, kad ataskaitų teikimo reikalavimai bus konsoliduoti ir bus sumažintas jų dažnumas, nedarant poveikio duomenų skaidrumui ar kokybei.

Ateinančiomis savaitėmis Komisija išsamiau pristatys priimtas ir planuojamas priimti priemones, skirtas visų įmonių pareigoms teikti ataskaitas racionalizuoti. Komisija ketina tai padaryti svarbiu savo 2024 m. darbo programos ypatumu, prie programos bus pridėtas pasiūlymų ir planuojamų vertinimų rinkinys. **Iki 2023 m. pabaigos šis darbas bus susistemintas** ateinantiems ciklams:

- Komisijos tarnybose nustatant standartizuotas ataskaitų teikimo reikalavimų nustatymo galiojančiuose teisės aktuose ar administraciniuose susitarimuose ir naujuose pasiūlymuose priemones;
- nustatant prioritetines sritis – bendradarbiaujant su reprezentatyviomis bendrovėmis, sektorinėmis asociacijomis ir nacionalinėmis valdžios institucijomis (jos dažnai veikia kaip tokių ataskaitų teikimo sąsaja);
- kiekvienoje Komisijos tarnyboje 2024 m. ir vėlesniems laikotarpiams parengiant tikslinius racionalizavimo planus.

MVĮ ir kitų suinteresuotųjų subjektų indėlis yra svarbus užtikrinant šio bendro naštos mažinimo darbo sėkmę. Portale „Išsakykite savo nuomonę: padėkite supaprastinti!“ galima surinkti informaciją apie pareigas teikti ataskaitas. Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma taip pat buvo paraginta savo 2024 m. metinėje darbo programoje ypatingą dėmesį skirti pareigoms teikti ataskaitas ir šiuo klausimu paskelbti vieną ar daugiau nuomonių.

Komisija:

- **9 veiksmas:** 2023 m. spalio mėn. pateiks kitą pasiūlymų rinkinį dėl ataskaitų teikimo reikalavimų racionalizavimo kartu su darbo programa, įskaitant pirmiau minėtas priemones, kaip sistemingo ir pasikartojančio ciklo, per kurį turi būti pasiektas 25 proc. ataskaitų teikimo mažinimo tikslas, dalį.

3.2 Likvidumo ir galimybių gauti finansavimą didinimas

3.2.1 Kova su pavėluotais mokėjimais

Pavėluotas sąskaitų faktūrų apmokėjimas daro poveikį visų sektorių įmonėms visose ES valstybėse narėse. Pavėluoti mokėjimai daro ypač neigiamą poveikį MVĮ, nes jos

⁵⁸ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13), 8 straipsnis.

priklauso nuo nuolatinių ir nuspėjamų pinigų srautų⁵⁹ ir turi mažiau galimybių užsitikrinti likvidumą negu dideli verslo subjektai. MVĮ, kurioms sumokama pavėluotai, turi padengti dėl to susidariusį likvidumo trūkumą trumpalaikėmis paskolomis, todėl didėja jų finansavimo išlaidos. Pavėluotų mokėjimų mažinimas yra itin svarbus veiksnys siekiant suteikti MVĮ labai reikalingą likvidumą, kad jos galėtų investuoti į inovacijas arba perkelti mažesnes išlaidas vartotojams⁶⁰.

Komisija, įgyvendindama šį pagalbos MVĮ priemonių rinkinį, siūlo persvarstyti pavėluoto mokėjimo taisyklės ir esamą Pavėluotų mokėjimų direktyvą pakeisti reglamentu, kuriame būtų nustatytas privalomas maksimalus 30 dienų mokėjimo terminas visiems komerciniams sandoriams. Reglamentu bus užtikrintas automatinis kompensacinių mokesčių ir palūkanų mokėjimas pavėluoto mokėjimo atveju ir šias naujas priemones papildys tvirta vykdymo užtikrinimo sistema. Be to, įmonės bus lengviau ginti savo teises, nes bus sumažinta našta ir sudarytos palankesnės sąlygos pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis pasitelkiant tarpininkavimą.

Atsižvelgiant į tai, kad viena vėlavimo diena tolygi 158 mln. EUR papildomų Europos įmonių finansavimo išlaidų, šiomis naujomis taisyklėmis siekiama pavėluotus mokėjimus sumažinti 35 proc. Be to, gerokai sutrumpės laikas, kurį įmonės sugaišta vaikydamosi skolininkus, – Europos įmonės bus sutaupyta 340 mln. asmens darbo valandų, o tai atitinka 8,7 mlrd. EUR. Tai turėtų duoti ne tik tiesioginę piniginę naudą, bet ir teisingiau paskirstyti likvidumą ekonomikoje bei sumažinti MVĮ priklausomybę nuo būtinumo gauti išorės finansavimą.

Peržiūrai pasirinkta priemonė yra reglamentas, kuriuo panaikinama ir pakeičiama dabartinė Pavėluotų mokėjimų direktyva. Reglamentas turi daug privalumų, visų pirma kalbant apie poreikį spręsti pavėluotų mokėjimų tarpvalstybinio aspekto klausimą. Juo sudaromos sąlygos visoje ES taikyti tuos pačius sprendimus, susijusius su pagrindiniais aspektais, pavyzdžiui, ilgiausiu mokėjimo terminu ir tikrinimo procedūromis, delspinigių už pavėluotus mokėjimus norma ir fiksuoto dydžio kompensacijos suma. Tuo pat metu valstybėms narėms bus leidžiama priimti griežtesnes nuostatas dėl tam tikrų aspektų.

Komisija:

- **10 veiksmas:** siūlo naują Pavėluotų mokėjimų reglamentą, kuriuo, siekiant kovoti su pavėluotais mokėjimais pagal komercinius sandorius, gerokai sugriežtinamos ES taisyklės.

3.2.2 Viso ES programomis MVĮ suteikiamo potencialo išnaudojimas

Tikimasi, kad parama MVĮ iki 2027 m. pasieks daugiau kaip 200 mlrd. EUR pagal ES finansavimo programas⁶¹, todėl MVĮ gali gauti įvairią finansinę paramą. Visų pirma,

⁵⁹ Daugiau informacijos pateikiama kartu su šiuo komunikatu paskelbtoje poveikio vertinimo ataskaitoje dėl pavėluotų mokėjimų.

⁶⁰ Atsižvelgdama į šiuos tikslus, Komisija neseniai pradėjo kelias pažeidimo nagrinėjimo procedūras dėl pavėluotų mokėjimų, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/inf_23_1808.

⁶¹ Tai apimtų MVĮ veiklai skiriamą finansavimą taikant šias priemones (apytikriais Komisijos tarnybų vertinimais): programą „InvestEU“ (6,9 mlrd. EUR pagal specialią MVĮ liniją ir papildomus 0,82 mlrd. EUR pagal Socialinių investicijų ir įgūdžių politikos liniją), Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP) (45,2 mlrd. EUR), EIC (10 mlrd. EUR), „Cassini“ (0,7 mlrd. EUR), Bendrosios rinkos programas

siekiant įveikti vis didesnius MVĮ sunkumus gauti finansavimą, imtasi kelių priemonių⁶², pradedant programos „InvestEU“ MVĮ linija⁶³, pagal ją MVĮ suteikiamos geresnės galimybės gauti finansavimą palankesnėmis finansavimo sąlygomis. MVĮ linija taip pat padeda MVĮ prisitaikyti prie tvarios verslo praktikos ir finansuoti naujas tvarumo technologijas kuriančius startuolius.

Programos „InvestEU“ MVĮ linijos vaidmuo teikiant Europos MVĮ paramą skoloms ir nuosavam kapitalui per ateinančius keletą metų bus labai svarbus. Bankai, garantijų įstaigos ir kiti finansų tarpininkai parodė didžiulę paklausą teikdami paraiškas Europos investicijų fondui (EIF), pareikalaudami pajėgumų, tris kartus didesnių už bendrus 2021–2027 m. garantijoms skirtus pajėgumus. Investicijų į nuosavą kapitalą paklausa rinkoje jau yra pasiekusi visą 2021–2027 m. pajėgumą daugelyje teminių sričių, įskaitant švarias technologijas, gyvybės mokslus ir skaitmeninę transformaciją, taip pat socialinį verslumą. Numatoma, kad dėl tokio „InvestEU“ MVĮ linijos paklausos pertekliaus EIF nuo 2025 m. negalės sudaryti naujų susitarimų dėl garantijų su finansų tarpininkais, nes iki to laiko garantijoms skirti ištekliai bus visiškai panaudoti.

Komisija, įgyvendindama Europos strateginių technologijų platformą (STEP)⁶⁴, pasiūlė 7,5 mlrd. EUR padidinti ES garantiją, teikiamą pagal specialią programos „InvestEU“ STEP liniją. Kai teisėkūros institucijos patvirtins STEP, Komisija sieks MVĮ labai greitai panaudoti papildomus išteklius, skirtus programai „InvestEU“.

Valstybės narės gali atlikti svarbų vaidmenį skirdamos programai „InvestEU“ papildomų išteklių iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) arba nacionalinių biudžetų, taip pat pasinaudodamos esamomis perkėlimo galimybėmis pagal pasidalijamojo valdymo fondus, kad paskatintų investicijas savo šalyje.

Atsižvelgdama į STEP pasiūlymą, Komisija pristatė keletą būdų, kaip palengvinti valstybėms narėms galimybes naudotis tokiais ištekliais ir padidinti pagal programą „InvestEU“ remiamo finansavimo sumą MVĮ, visų pirma aiškiau išdėstant su bet koku išteklių perkėlimu susijusius valstybės pagalbos aspektus ir reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo aspektus⁶⁵.

MVĮ ramstį (1 mlrd. EUR), Intelektinės nuosavybės MVĮ fondą (0,08 mlrd. EUR), Skaitmeninės Europos programą (0,7 mlrd. EUR), Europos gynybos fondą (daugiau kaip 0,2 mlrd. EUR), Europos Sąjungos kosmoso programą (1 mlrd. EUR), Sąjungos saugaus junglumo programą – IRIS2 (0,72 mlrd. EUR), programą „Europos horizontas“ (15 mlrd. EUR), Teisingos pertvarkos fondą (4,8 mlrd. EUR), programą „Kūrybiška Europa“ (2,3 mlrd. EUR), Europos regioninės plėtros fondą (38,71 mlrd. EUR), sanglaudos politikos Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvas ir iniciatyvą „REACT-EU“ (22 mlrd. EUR), Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (30 mlrd. EUR), Sanglaudos fondą (0,05 mlrd. EUR), Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondą (2,52 mlrd. EUR), programą LIFE (0,13 mlrd. EUR), Europos infrastruktūros tinklų priemonę (0,2 mlrd. EUR), Inovacijų fondą (0,17 mlrd. EUR), „Europos socialinį fondą +“ (0,82 mlrd. EUR), Naująją Europos inovacijų darbotvarkę finansavimo prieinamumo srityje (45 mlrd. EUR) giliųjų technologijų startuoliams, MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms.

⁶² Iš įvairių MVĮ skirtų finansinių priemonių per ankstesnę daugiametę finansinę programą (2014–2020 m.) vien pagal COSME paskolų garantijų priemonę beveik 900 000 MVĮ buvo skirta 68 mlrd. EUR, padedant sukurti arba išlaikyti daugiau kaip 4 mln. darbo vietų.

⁶³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/investeu/investeu-fund-sme-window_en.

⁶⁴ COM(2023) 335 final.

⁶⁵ Iš dalies pakeičiant reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Reglamentą (ES) 2021/241 technines gaires. Tai taip pat palengvins išteklių paskirstymą programai „InvestEU“ iš EGADP.

Jei valstybė narė nusprendžia skirti išteklių „InvestEU“ valstybės narės skyriui, kad įgyvendintų esamą „InvestEU“ finansinį produktą, kurį ES skyriui kaip įgyvendinantysis partneris sukūrė tarptautinė finansų įstaiga, pavyzdžiui, EIB grupė arba Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB), tai savaime nėra valstybės pagalba, kaip išsamiau paaiškino Komisija pasiūlyme dėl STEP⁶⁶. Todėl tokie galimi išteklių perkėlimai (iš pasidalijamojo valdymo, EGADP ar nacionalinių biudžetų) yra greitas, lengvas ir neprivalomas mechanizmas, kuriuo naudojamosi valstybės narės gali nukreipti labai reikalingą finansavimą į MVĮ, nepatirdamos didesnės nei pagal programą „InvestEU“ reikalaujamos ataskaitų teikimo naštos. Iki šiol šia perkėlimo galimybe pasinaudojo kelios valstybės narės. Atsižvelgiant į didelę rinkos paklausą, valstybės narės, kurios dar neprisidėjo, raginamos skirti papildomų išteklių per „InvestEU“ valstybių narių skyrių, kad būtų remiamas MVĮ skirtų finansinių produktų įgyvendinimas jų valstybėje narėje. Komisija kartu su MVĮ atstovų tinklu stebės MVĮ linijos įgyvendinimo pažangą.

Be to, valstybės narės ir regionai gali nustatyti finansines priemones, bendrai finansuojamas pagal ES pasidalijamojo valdymo programas, kad ES ištekliai būtų nukreipiami į įvairius finansinius produktus, įskaitant paskolas, garantijas, nuosavą kapitalą ir kitus su rizika susijusius mechanizmus. Tokia parama gali tiesiogiai padėti MVĮ. Siekiant palengvinti šį procesą, Komisijos platforma „**Fi-compass**“⁶⁷ teikia išteklių, įskaitant bendrą informaciją, gairių, praktinių priemonių ir mokymosi galimybių, taip pat padeda vadovaujančiosioms institucijoms naudotis kiekvieno ES pasidalijamojo valdymo fondo finansinėmis priemonėmis.

Komisija:

- **11 veiksmas:** ragins valstybes nares, pasitelkiant atitinkamą „InvestEU“ valdymo struktūrą, skirti papildomų išteklių programos „InvestEU“ nacionaliniams skyriams ir sudaryti palankesnes sąlygas EGADP įnašams į programą „InvestEU“, iki 2023 m. spalio mėn. pateikdama papildomas gaires dėl reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo.

Eksporto kreditų agentūros atlieka labai svarbų vaidmenį remdamos įmones tarptautinėje prekyboje. Pradedamas taikyti tarp ES valstybių narių eksporto kredito agentūrų ir ES lygmens finansavimo priemonių labiau suderintas metodas, kuris turėtų būti toliau stiprinamas. Dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą dauguma ES eksporto kreditų agentūrų sustabdė savo rizikos draudimą Ukrainai, taip darydamos neigiamą poveikį ES įmonių gebėjimui eksportuoti į Ukrainą. Maždaug 300 mln. EUR vertės bandomoji priemonė 2024 m. pagal programos „InvestEU“ MVĮ liniją leis eksporto kreditų agentūroms atnaujinti savo veiklą Ukrainos atžvilgiu. Tikimasi, kad bandomąją priemonę bus pagerintas Europos MVĮ konkurencingumas užmezgant glaudesnius ryšius su Ukraina, kad būtų galima paremti kelis šimtus milijonų eurų naujo eksporto.

⁶⁶ Tai nedaro poveikio įpareigojimui, kad ES finansinės priemonės ir biudžeto garantijos turi atitikti valstybės pagalbos taisykles pagal Finansinio reglamento 209 straipsnio 2 dalies c punktą.

⁶⁷ <https://www.fi-compass.eu>.

Komisija:

- **12 veiksmas:** bendradarbiaus su EIF siekdama 2024 m. sukurti bandomąją priemonę, kad eksporto kreditų agentūros galėtų remti MVĮ, vykdančias prekybą su Ukraina.

Igyvendinant platesnę kapitalo rinkų sąjungos (KRS) iniciatyvą⁶⁸, MVĮ augimo rinkų, visos Europos rizikos kapitalo fondų ir sutelktinio finansavimo kūrimas pagerino MVĮ galimybes gauti finansavimą. Neseniai pasiektu politiniu susitarimu dėl Europos bendro prieigos punkto bus padidintas didelių ir mažų įmonių matomumas investuotojams, o persvarstytomis Europos ilgalaikių investicijų fondų ir alternatyvaus investavimo fondų taisyklėmis bus padidintas MVĮ prieinamo finansavimo rezervas. Pasiūlymais dėl įtraukimo į biržos sąrašus akto⁶⁹ siekiama skatinti įmonių, įskaitant MVĮ, galimybes gauti finansavimą viešosiose rinkose – mažinti biurokratizmą, supaprastinti taisykles ir leisti savininkams išlaikyti teises priimti sprendimus po jų įmonių įtraukimo į biržos sąrašus. Siekiant užtikrinti, kad sparčiai augančios įmonės toliau vystytųsi ir kurtų darbo vietas ES, labai svarbu, kad pasiūlymai dėl įtraukimo į biržos sąrašus akto būtų plataus užmojo. Siekiant suteikti MVĮ geresnes galimybes naudotis rinka grindžiamais finansavimo šaltiniais ir nuosavu kapitalu, bus svarbu greitai priimti pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų pagal 2020 m. KRS veiksmų planą ir toliau diskutuoti dėl kapitalo rinkų sąjungos plėtojimo ateityje, visų pirma Euro grupėje.

Kitas būdas remti ES MVĮ yra Europos inovacijų taryba (EIC), kuri yra pagrindinė ES priemonė, skirta teikti mišriam finansavimui (dotacijoms ir nuosavam kapitalui arba kvazinuosavam kapitalui) sparčiai augantiems startuoliams ir MVĮ, kurios kuria proveržio inovacijas. EIC fondas tokioms įmonėms teikia nuosavo kapitalo finansavimą nuo 0,5 mln. EUR iki 15 mln. EUR, panaudodamas 10 mlrd. EUR biudžetą, kad iš privačių investuotojų būtų pritraukta 30–50 mlrd. EUR. Įmonėms, kurioms reikia tolesnių finansavimo etapų arba didesnių investicijų, Komisijos pasiūlyme dėl STEP numatytas papildomas 2,63 mlrd. EUR biudžetas, kad EIC fondas galėtų teikti beprecedentes 15–50 mln. EUR investicijas į Europai strategiškai svarbias technologijas. Pritraukiant papildomų privačių investicijų, gali būti suteikta 13 mlrd. EUR nauja nuosavo kapitalo parama bankų neaptarnaujamoms MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms.

Komisija taip pat padės MVĮ taikyti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones (nuo energijos vartojimo audito iki technologijų ir mokymo) – skirs 10 mln. EUR iš Bendrosios rinkos programos per Europos įmonių tinklą, paskelbusi atvirus konkursus.

3.2.3 Viešieji pirkimai

Lengvesnės galimybės patekti į viešųjų pirkimų rinkas gali padėti MVĮ išnaudoti savo potencialą ir atitinkamai gali daryti teigiamą poveikį ekonomikos augimui ir ekonomikos atsigavimui. Didelė viešųjų investicijų dalis išleidžiama viešųjų pirkimų būdu (14 proc. ES BVP). Tačiau MVĮ sunku rasti galimybę dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Komisija pristatė iniciatyvas, kuriomis sudaromos geresnės sąlygos įmonėms, įskaitant MVĮ, dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, taip pat tarpvalstybiniu mastu⁷⁰. Tikslas – padidinti MVĮ

⁶⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_22_7348.

⁶⁹ COM(2022) 760 *final*.

⁷⁰ COM(2017) 572 *final*. 2020 ir 2021 m. Komisija paskelbė du MVĮ dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose tyrimus: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/eee8227c-ecc4-11ea-b3c6-01aa75ed71a1> ir

viešųjų pirkimų dalį, kad ji atitiktų bendrą MVĮ svorį ekonomikoje. Siekiant pagerinti MVĮ dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, bus svarbu skatinti naudoti standartines viešųjų pirkimų dokumentų nuostatas, ypač mažos rizikos arba mažos vertės sutartis, kad MVĮ būtų lengviau tvarkyti konkurso dokumentus. Turėtų būti skatinama praktika, kuria gerinamas MVĮ dalyvavimas, pavyzdžiui, MVĮ tinkamų sąlygų taikymas (palankesnės finansinės kvalifikacijos ir mokėjimo sąlygos).

Komisija:

- **13 veiksmas:** skatins naudoti standartizuotas viešųjų pirkimų nuostatas ir MVĮ tinkamas sąlygas, siekiant pagerinti MVĮ dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose.

3.2.4 Palankesnių sąlygų MVĮ gauti tvarų finansavimą sudarymas

MVĮ atlieka svarbų vaidmenį padedant Europai pasiekti savo poveikio klimatui neutralumo ir kitus aplinkosaugos tikslus⁷¹. Todėl labai svarbu pritraukti finansavimą MVĮ perėjimui prie darnesnio vystymosi, kartu kuo labiau sumažinant administracinę naštą. Kad MVĮ išnaudotų visą savo potencialą pereiti prie tvarios ekonomikos, joms visų pirma reikia 1) paprastos ir standartizuotos ASV (aplinkos, socialinių ir valdymo) ataskaitų teikimo sistemos ir 2) finansų įstaigų, kurios remtų jų pastangas pereiti prie tvaraus verslo:

Nepaisant priemonių, kurių jau imtasi MVĮ poreikiams patenkinti⁷², MVĮ sunku gauti finansavimą žaliesiems projektams. MVĮ, išskyrus biržines, oficialiai netaikomi ES tvaraus finansavimo sistemos reikalavimai. Tačiau Komisija žino, kad šios MVĮ sulaukia vis daugiau finansinių ir vertės grandinės partnerių prašymų pateikti informaciją apie tvarumą, dažnai nestandartizuotu formatu. Atsižvelgdama į tai, Komisija pripažįsta MVĮ susirūpinimą dėl šių naujų informacijos apie tvarumą teikimo taisyklių trikdančio poveikio.

Komisija imasi veiksmų, kad išspręstų šiuos susirūpinimą keliančius klausimus. Pirmiausia Komisija paragino⁷³ dideles tarpininkaujančias įmones ir finansų tarpininkus bendraujant su MVĮ taikyti proporcingumo principą ir saikingai prašyti informacijos iš vertės grandinės partnerių MVĮ. Komisija taip pat pateikia konkrečias gaires, įskaitant savanoriškas priemones, kuriomis MVĮ gali naudotis, kad gautų finansavimą pertvarkai.

Supaprastintus informacijos teikimo standartus biržinėms MVĮ rengia Europos finansinės atskaitomybės patariamoji grupė (EFRAG). Komisija užtikrins, kad šie standartai biržinėms MVĮ būtų proporcingi. Standartais bus apribota informacija, kurią turi teikti į IITTD taikymo sritį įtrauktos biržinės MVĮ. Jais taip pat bus teisiškai apribota informacija, kurią pagal Europos tvarumo atskaitomybės standartus didelės įmonės gali būti įpareigtos gauti iš savo vertės grandinėje dalyvaujančių MVĮ, ir taip bus apribotas trikdantis poveikis. Tai svarbi įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvoje (IITTD) įtvirtinta

<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46111/attachments/1/translations/en/renditions/native>. 2023 m. paskelbtos dvi brošiūros, kuriomis siekiama skatinti startuolių dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54254>, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54276>.

⁷¹ EBPO MVĮ finansavimo tvarumui užtikrinti skirtos platformos 2023 m. veiklos ataskaita (6 puslapis), <https://www.oecd.org/cfe/smes/SME%20activity-report-2023.pdf>.

⁷² Naujausias 2023 m. birželio mėn. Komisijos komunikatas „Praktiškai veikianti tvaraus finansavimo sistema“ (COM(2023) 317 *final*), kuriame visų pirma raginama užtikrinti tokios sistemos įtraukumą, tinkamumą naudoti ir proporcingumą, kad MVĮ galėtų gauti finansavimą savo perėjimui prie darnesnio vystymosi.

⁷³ Komisijos rekomendacija (ES) 2023/1425 dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo palengvinimo.

apsaugos priemonė, kuria siekiama apriboti stambiojo verslo subjektams taikomų vertės grandinės ataskaitų teikimo reikalavimų netiesioginį poveikį MVĮ. Komisija sieks užtikrinti, kad šiuo metu vykstančiose derybose dėl Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyvos šios apsaugos priemonės būtų taikomos ir toliau. Be to, EFRAG parengs savanorišką nebiržinėms MVĮ skirtą standartą. MVĮ gali jį naudoti standartizuodamos informaciją apie tvarumą, kurią jos nori pateikti, o tai gali suteikti geresnių galimybių gauti žaliąjį finansavimą ir taip palengvinti perėjimą prie tvarios ekonomikos.

Patogios naudoti priemonės, informacija ir dalijimasis žiniomis, bendradarbiaujant su pramonės suinteresuotaisiais subjektais, padės MVĮ orientuotis ES tvaraus finansavimo sistemoje. Visų pirma, kartu su Tvaraus finansavimo platforma parengtais supaprastintais metodais nebiržinėms MVĮ turėtų būti sudarytos sąlygos gauti naudos iš taksonomijos taikymo.

Be to, finansų įstaigos turi remti MVĮ pastangas pereiti prie tvaraus verslo. Tam reikia geriau integruoti žaliąjį MVĮ finansavimą į bankų verslo modelius. Reikia apibrėžti žaliųjų paskolų sąvoką ir ES lygmeniu nustatyti žaliųjų paskolų standartus, kad tokiomis paskolomis būtų aktyviau naudojamosi. Tokias paskolas, teiktinas MVĮ, įtraukus į bankų žaliojo turto rodiklį, pavyzdžiui, žaliasis skolinimas MVĮ turėtų tapti matomesnis ir tai turėtų paskatinti finansų įstaigas teikti tvarų finansavimą MVĮ.

Remdamasi įvairių Komisijos vykdomų MVĮ ir taksonomijos ataskaitų teikimo ir (arba) tvaraus finansavimo tyrimų rezultatais, Komisija:

- **14 veiksmas:** užtikrins, kad MVĮ turėtų paprastą ir standartizuotą ataskaitų dėl ASV aspektų teikimo sistemą, apribojant riziką, kad informacijos atskleidimo reikalavimai bus taikomi nebiržinėms MVĮ įmonių, kurioms taikoma IITTD, vertės grandinėje, ir užtikrinant greitą savanoriškų standartų suteikimą nebiržinėms MVĮ.
- **15 veiksmas:** skatins finansų įstaigas į savo verslo modelius įtraukti žaliąjį MVĮ finansavimą:
 - a. stengsis nustatyti žaliųjų paskolų, visų pirma skirtų MVĮ, standartą arba apibrėžti, grindžiamą būsimomis Europos bankininkystės institucijos rekomendacijomis⁷⁴;
 - b. įvertins galimybę ateityje atnaujinant Deleguotąjį aktą dėl informacijos atskleidimo pagal Taksonomijos reglamentą MVĮ palankia linkme pakoreguoti žaliojo turto rodiklį.

3.3 Sąlygų įdarbinti kvalifikuotus darbuotojus sudarymas

Tai, kaip MVĮ ir jų darbuotojai mokosi, dalyvauja visuomenės gyvenime ir užsiima kasdieniu verslu, kinta kartu su technologijų raida, pasauliniais ir demografiniais iššūkiais. MVĮ reikia galimybių įdarbinti kvalifikuotus darbuotojus, kad jos galėtų reaguoti į šiuos pokyčius ir užtikrinti savo atsparumą, kartu prisidedamos prie visuomenės gerovės, našumo ir inovacijų.

⁷⁴ Komisijos kvietimas teikti rekomendacijas dėl žaliųjų paskolų ir hipotekos paskolų, skirtas EBI, 2022 m. lapkričio mėn.

Komisija, remdamasi Europos įgūdžių darbotvarke⁷⁵, padeda valstybėms narėms užtikrinti, kad, laikantis Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane⁷⁶ nustatyto tikslo, 60 proc. visų darbingo amžiaus suaugusiųjų kasmet dalyvautų mokymo programose. Europos įgūdžių metai ir precedento neturintys ES finansiniai ištekliai, skirti įgūdžiams ugdyti 2021–2027 m. DFP programavimo laikotarpiu, visų pirma apie 65 mlrd. EUR pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir iš „Europos socialinio fondo +“, taip pat yra unikali galimybė paspartinti veiksmus, kurie gali padėti MVĮ įgyti gilių ir įvairių įgūdžių, pavyzdžiui, aktyviau svarstyti pasiūlymus dėl skaitmeninio švietimo ir įgūdžių⁷⁷. Šiuo požiūriu Europos skaitmeninių įgūdžių sertifikato bandomasis projektas⁷⁸, vykdomas bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, padės didinti skaitmeninių įgūdžių skaidrumą ir pripažinimą, sudarant palankesnes sąlygas MVĮ įgyti talentų, kurių joms reikia skaitmeninei pertvarkai.

Siekdama modernizuoti profesinio rengimo ir mokymo sistemas⁷⁹, ES taip pat remia profesinės kompetencijos centrus⁸⁰, kad būtų plėtojamos vietos įgūdžių ekosistemos – nuo pažangiosios gamybos iki dirbtinio intelekto, vandens technologijų ir miestų žalinimo. Jie glaudžiai bendradarbiauja su verslo subjektais, įskaitant MVĮ, ir prisideda prie regioninės plėtros, verslumo, inovacijų ir pažangiosios specializacijos strategijų. Europos pameistrystės aljansas remia didesnio skaičiaus ir geresnių pameistrystės programų skatinimą visoje ES, nes tai yra veiksmingi mokymosi būdai, kad įmonės, visų pirma MVĮ, galėtų išsiugdyti reikiamus kvalifikuotus darbuotojus.

Pagal ES įgūdžių pakta⁸¹ 18 didelio masto įgūdžių partnerysčių, apimančių visas pramonės ekosistemas, tikslas – nustatyti įgūdžių poreikius ir plėtoti mokymą įmonėse ir jų tiekimo grandinėse, siekiant iki 2030 m. pakelti 10 mln. darbuotojų kvalifikaciją arba juos perkvalifikuoti. MVĮ aktyviai dalyvauja visose didelio masto įgūdžių partnerystėse tiesiogiai, kaip pavienės narės, ir netiesiogiai, per sektorinių tinklų organizacijas. Bendradarbiavimas su kitais veikėjais, pvz., socialiniais partneriais, ir tinklais didelio masto įgūdžių partnerystės pagrindu suteikia MVĮ galimybę naudotis mokymo programomis, turiniu ir medžiaga, kurių priešingu atveju jos veikiausiai neturėtų dėl savo riboto dydžio ir išteklių.

Europos įmonių tinklas atlieka svarbų vaidmenį rengiant mokymus MVĮ, kuriais siekiama padėti joms laikytis naujų reikalavimų, pasinaudoti galimybėmis, kurias teikia Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas arba Europos svarbiausiųjų žaliavų aktas, ir suvaldyti Žaliojo kurso ir tvarumo teisės aktų, pavyzdžiui, Direktyvos dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, padarinius.

Verslumo įgūdžiai yra labai svarbūs siekiant padėti esamiems verslininkams plėsti savo verslą ir paskatinti daugiau asmenų imtis verslo karjeros. Siekdama įgalinti moteris tapti

⁷⁵ COM(2020) 274 final.

⁷⁶ 2020 m. valstybių ir vyriausybės vadovų patvirtintas Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1607&langId=en>.

⁷⁷ COM(2023) 205 final ir COM(2023) 206 final.

⁷⁸ <https://education.ec.europa.eu/lt/focus-topics/digital-education/action-plan/action-9?>

⁷⁹ Tarybos rekomendacija 2020/C 417/01.

⁸⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1501>.

⁸¹ Pakte taip pat skatinamos regioninio lygmens partnerystės, kuriomis remiamas darbo jėgos, įskaitant MVĮ, kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas. Remiantis apklausos rezultatais, nuo pakto veikimo pradžios 2020 m. pakto nariai suderintomis pastangomis apytikriai pasiekė beveik du milijonus asmenų. Be to, nariai bendrai investavo beveik 160 mln. EUR į kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo veiklą. https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_en.

verslininkėmis, Komisija vykdo informuotumo didinimo veiklą, ją derindama su mokymu, mentoryste, konsultuojamuoju ugdymu ir moterų verslininkių galimybių gauti finansavimą ir patekti į verslo tinklus gerinimu. Pavyzdžiui, pagal programą „Erasmus jaunieji verslininkai“⁸² suteikta parama daugiau kaip 9 000 moterų verslininkių, o „Women TechEU“⁸³ pasiūlė finansavimą moterų įsteigtoms įmonėms, kurių biudžetas viršija 10 milijonų eurų. Tačiau reikia toliau dirbti, kad būtų išnaudotas visas moterų, jaunimo ir grupių, kurioms gresia atskirtis, verslumo potencialas.

Galiausiai, MVĮ taip pat turi būti palengvinti talentų pritraukimo iš užsienio procesai.

Vėliau šiais metais Komisija pasiūlys dokumentų rinkinį dėl talentų judumo potencialo didinimo, į kurį bus įtrauktas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl ES specialistų rezervo sukūrimo ir iniciatyva bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos greičiau pripažinti trečiųjų šalių piliečių profesines kvalifikacijas, be kita ko, užmezgant partnerystes su trečiosiomis šalimis, kad būtų pagerintas įdarbinimas ir darbo pagal įgūdžius parinkimas.

Komisija:

- **16 veiksmas:** ne vėliau kaip 2023 m. IV ketv. pateiks pasiūlymą sukurti ES specialistų rezervą ir iniciatyvą, kuria siekiama pagerinti trečiųjų šalių piliečių kvalifikaciją ir įgūdžių pripažinimą, kad būtų lengviau užpildyti įgūdžių spragas ES darbo rinkoje.
- **17 veiksmas:** dirbs su grupėmis, kurių neišnaudotas verslumo potencialas tebėra didelis, pavyzdžiui, su moterimis, jaunimu ir neįgaliaisiais, – rengs informuotumo didinimo, mentorystės ir konsultuojamojo ugdymo kampanijas.

3.4 Parama MVĮ per visą jų verslo gyvavimo ciklą

3.4.1 Naujo verslo subjekto steigimas

Nuo Europos iniciatyvos „Small Business Act“ peržiūros⁸⁴ Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, siekdama sutrumpinti naujų įmonių steigimosi laiką. 2016 m. startuolių ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyva⁸⁵ apėmė įvairius veiksmus, kuriais siekiama, kad verslininkams būtų patraukliau steigti ir plėsti verslą Europoje. Komisija taip pat ragina valstybes nares skatinti startuolių kūrimą įgyvendinant principus ir geriausią praktiką, išdėstytus deklaracijoje dėl Pažangios startuolių šalies ES standarto, pavyzdžiui⁸⁶:

- sudaryti palankesnes sąlygas steigti naujus juridinius subjektus, skirtus startuoliams tiek internete, tiek realiame gyvenime, per trumpiausią laiką ir mažiausiomis sąnaudomis, be kita ko, suteikiant galimybę internetu pateikti administracinius dokumentus, kad būtų galima įsteigti startuolį arba patronuojamąją įmonę kitose valstybėse narėse⁸⁷;
- sukurti pagreitintą įmonės steigimo procesą (apimančią patekimo į rinką pagalbos tarnybą), kuris būtų grindžiamas vieno langelio principu veikiančia internetine sistema,

⁸² <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/index.php?lan=lt>.

⁸³ https://eisma.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en.

⁸⁴ COM(2011) 78 galutinis.

⁸⁵ COM(2016) 733 final.

⁸⁶ <https://startupnationsstandard.eu/files/SNS-declaration.pdf>.

⁸⁷ Pagal Direktyvą (ES) 2019/1151 ir pasiūlymą COM(2023) 177 final.

joje būtų teikiama visa informacija apie nacionalinius administracinius reikalavimus ir finansavimo galimybes, ir minėtą procesą susieti su bendraisiais skaitmeniniais vartais;

- remti įvairovę ir įtrauktį, be kita ko, laikantis socialinės ekonomikos veiksmų plano⁸⁸.

3.4.2 Verslo plėtra

Šiame komunikate numatytos priemonės leis MVĮ konkuruoti ir augti. Šiuo metu MVĮ apibrėžiamos kaip įmonės, kuriose dirba mažiau kaip 250 darbuotojų ir kurių metinė apyvarta neviršija 50 mln. EUR arba bendra balanso suma neviršija 43 mln. EUR. Šios ribos buvo nustatytos 2003 m. Nors po dvidešimties metų didžioji dauguma įmonių ir toliau patenka į MVĮ apibrėžties taikymo sritį, kai kurios įmonės šią apibrėžtį išauga ir tampa vadinamosiomis vidutinės kapitalizacijos įmonėmis.

2021 m. Komisija įvertino MVĮ apibrėžtį ir padarė išvadą, kad ji tebėra aktuali (vidutinė ES MVĮ apyvarta buvo gerokai mažesnė už ribą)⁸⁹. Šis vertinimas buvo atliktas remiantis 2018 m. duomenimis ir negalėjo atspindėti pandemijos, karo Ukrainoje ir energetikos krizės poveikio, kuris nuo to laiko sukrėtė ES ekonomiką ir visų pirma lėmė didelį infliacijos šuolį, kuris mažėja tik laipsniškai. Be to, atsižvelgiant į dabartinius ir būsimus ekonominius iššūkius – nuo skaitmenizacijos iki demografinių pokyčių – gali būti tikslinga labiau pripažinti našumo padidėjimą per pastaruosius du dešimtmečius, t. y. į jį atsižvelgti nustatant viršutinės MVĮ statuso ribas.

2021 m. vertinime taip pat pripažinta, kad reikia „atsižvelgti į sunkumus, su kuriais susiduria įmonės, kai jos „išauga“ MVĮ etapą“⁹⁰. Pavyzdžiui, ribos gali būti jaučiamos, jei skirtingų MVĮ palankių priemonių visa nauda prarandama, kai auganti įmonė viršija vieną iš tų parametų.

Neseniai atliktas Komisijos tyrimas atskleidė esminį vidutinės kapitalizacijos įmonių vaidmenį ES ekonomikoje⁹¹: mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės (250–499 darbuotojai) ir didelės vidutinės kapitalizacijos įmonės (500–1 499 darbuotojai) kartu sudaro daugiau kaip 13 proc. viso užimtumo nefinansiniame Europos verslo sektoriuje. Vidutinės kapitalizacijos įmonių dalis yra ypač didelė pramonės ekosistemose, kurios yra labai svarbios ES konkurencingumui ir technologiniam suverenumui: elektronikos, orlaivių ir erdvėlaivių bei gynybos, energetikos, energijai imlių pramonės šakų ir sveikatos.

Siekiant remti dinamiško augimo procesą ir spręsti finansavimo trūkumo problemą, galima pasinaudoti įvairiomis Europos Komisijos patvirtintomis rizikos finansų ir plėtros finansavimo schemomis. Valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairėse pateikta mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių apibrėžtis ir tam tikromis sąlygomis leidžiama teikti paramą šioms įmonėms. Komisija taip pat suteikia galimybę valstybėms narėms remti vidutinės kapitalizacijos įmones pagal Laikinąją sistemą krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis⁹² ir peržiūrėtą Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą⁹³.

⁸⁸ COM(2021) 778 *final*.

⁸⁹ Naujausias vertinimas, COM SWD(2021) 280 *final*.

⁹⁰ SWD(2021) 280 *final*.

⁹¹ ES vidutinės kapitalizacijos įmonių išsidėstymo nustatymo, metmenų sudarymo ir atvaizdavimo tyrimas, 2022 m., <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>.

⁹² COM(2023) 1711.

Mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės paprastai auga greičiau, yra novatoriškesnės ir geriau sprendžia skaitmenizacijos klausimus nei MVĮ, tačiau vis tiek susiduria su tam tikrais sunkumais, pavyzdžiui, kvalifikuotų darbuotojų trūkumu arba administracine našta. Statistiniai duomenys apie mažas vidutinės kapitalizacijos įmones yra riboti ir trūksta nuoseklaus požiūrio, kaip remti mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių augimą.

Komisija:

- **18 veiksmas:** bus atidi įmonių, kurios išauga MVĮ apibrėžtyje nustatytas ribas, poreikiams, taip pat platesniam mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių spektrui, ir **iki 2023 m. pabaigos:**
 - a. išnagrinės didelės infliacijos ir ilgesnio laikotarpio našumo padidėjimo poveikį, taip pat sąveiką su galimomis papildomomis priemonėmis vidutinės kapitalizacijos įmonėms, kad pagrįstais atvejais būtų padidintos dabartinės MVĮ apibrėžties finansinės ribos;
 - b. parengs suderintą mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių apibrėžtį;
 - c. **po to** imsis veiksmų, būtinų, kad atitinkamuose teisės aktuose būtų atspindėta peržiūrėta MVĮ apibrėžtis, ir
 - d. parengs duomenų rinkinį, grindžiamą mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės apibrėžtimi, ir įvertins galimas priemones, kuriomis būtų remiamas šių įmonių augimas (įskaitant galimą tam tikrų priemonių pritaikymą, kad jos taptų palankios MVĮ).

3.4.3 Verslo perdavimas, nemokumo prevencija ir dar vienos galimybės suteikimas verslininkams

Sėkmingas verslo perdavimas naudingas Europos ekonomikai ir jos socialinei struktūrai, nes išvengiama darbo vietų praradimo ir išsaugoma ekonominė veikla. Šiandien tebegalioja Komisijos rekomendacija dėl verslo perdavimo, kurioje nagrinėjami pagrindiniai teisiniai, fiskaliniai ir administraciniai verslo perdavimo aspektai⁹⁴. Komisija skatina geriausią verslo perdavimo praktiką, sukurtą įgyvendinant kelis ES finansuojamus projektus⁹⁵ arba sukurtą kitų šioje srityje dirbančių suinteresuotųjų subjektų. 2021 m. Komisija atliko verslo perdavimo įrodymų bazės tobulinimo tyrimą⁹⁶. Be to, savo pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos dėl socialinės ekonomikos pagrindinių sąlygų sukūrimo⁹⁷ Komisija rekomendavo valstybėms narėms užtikrinti palankią verslo perdavimo darbuotojams sistemą, kad jie galėtų steigti darbuotojų kooperatyvus. Atsižvelgdama į verslo perdavimo svarbą, Komisija yra pasirengusi įvertinti naujausius pokyčius valstybėse narėse.

⁹³ Komisijos reglamentas (ES) 2023/1315.

⁹⁴ COM 94/1069/EB. Visų pirma Komisija pasiūlė tikslines mokesčių paskatas, pavyzdžiui, sąlyginį paveldimo ir dovanojamo turto mokesčių sumažinimą šeimos paveldėjimo atveju, sąlyginį mokesčių atidėjimą ar reinvestavimo mokesčio lengvatą arba konkrečias mokesčių paskatas, kuriomis būtų skatinamas įmonės perdavimas darbuotojams, siekiant užtikrinti, kad perdavimo mokesčiai nekeltų pavojaus įmonės išlikimui.

⁹⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_en.

⁹⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fdfe129-69bb-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-190448642>.

⁹⁷ COM(2023) 316 final.

Ankstyvojo perspėjimo Europos mentorių akademija⁹⁸ parengs internetinę mokymo programą mentoriams, o šie sugebės geriau remti įmones, kurioms gresia nemokumas, ir padėti verslo savininkams perduoti savo verslą kitai kartai.

Galiausiai, kadangi per pirmuosius penkerius veiklos metus apie 50 proc. naujų įmonių žlunga⁹⁹, Komisijos nemokumo politika padeda bankrutavusiems verslininkams užtikrinti, kad jie galėtų greitai gauti antrą galimybę. Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva siekiama užkirsti kelią bankrotui ir padėti nemokiems verslo subjektams atsigauti. Iki 2026 m. vidurio Komisija pateiks direktyvos nuostatų taikymo ir poveikio ataskaitą. Be to, 2022 m. kapitalo rinkų sąjungos pagrindu Komisija pasiūlė direktyvą, kuria suderinami tam tikri bankroto teisės aspektai¹⁰⁰. Novatoriškiausias direktyvos ypatumas yra supaprastintos, greitos ir ekonomiškai efektyvios labai mažų įmonių likvidavimo procedūros įdiegimas. Komisija ragina teisės aktų leidėją skubiai pasistūmėti į priekį nagrinėjant šį pasiūlymą. Tai labai svarbu siekiant užtikrinti efektyvesnes nemokumo procedūras, taigi ir didėjantį tarpvalstybinių investicijų, įskaitant investicijas į MVĮ, skaičių.

Komisija:

- **19 veiksmas:** iki 2024 m. II ketv. įvertins pagrindines verslo perdavimo sąlygas valstybėse narėse kartu su MVĮ atstovų tinklu.

4 Išvados

MVĮ toliau veikia labai neaiškioje ekonominėje aplinkoje. Mažėjanti, bet stabili infliacija toliau varžys pridėtinę vertę ir užimtumą, o dėl geopolitinio netikrumo daugelis tiekimo grandinių išliks įtemptos.

Todėl, be finansinės paramos, įskaitant didžiules Komisijos pastangas, kurių bendra vertė – apie 200 mlrd. EUR iki 2027 m., būtina padidinti politinę paramą MVĮ, remiantis šiame komunikate išdėstytais veiksmais. Visi šie veiksmai susiję su trimis pagrindiniais MVĮ veiklos uždaviniais – mažinti administracinę naštą ir didinti galimybes gauti finansavimą bei įgyti įgūdžių – ir jais vadovaujantis siekiama labai konkrečių tikslų: sukurti palankią reguliavimo sistemą, mažinti ataskaitų teikimo reikalavimus, supaprastinti mokesčius, skatinti likvidumą, gerinti galimybes gauti finansavimą, suteikti MVĮ tinkamų įgūdžių ir remti jas per visą jų gyvavimo ciklą.

Kaip primenama Komisijos MVĮ strategijoje¹⁰¹, veiksminga pagalba ir parama MVĮ priklauso nuo visų subjektų – ES institucijų, nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų, MVĮ, didelių įmonių, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir investuotojų – suderintų pastangų ir tvirtos partnerystės. Visų pirma Komisija ragina valstybes nares nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis taikyti principą „visų pirma galvokime apie mažuosius“.

Kiek tai susiję su Komisija, turi būti panaudoti visi galimi svertai, galintys palengvinti MVĮ gyvenimą ir padaryti jį aiškesnį. Komisijos dėmesio centre yra pagalbos trumpuoju

⁹⁸ <https://www.earlywarningeurope.eu/mentor-academy>.

⁹⁹ COM(2012) 795 final.

¹⁰⁰ COM(2022) 702 final.

¹⁰¹ COM(2020) 103 final.

laikotarpiu teikimas, ilgalaikio MVI konkurencingumo ir atsparumo pagrindo sudarymas ir sąžiningos bei MVI palankios verslo aplinkos skatinimas.